

СВ. СИНОД

№ 301

04 MAR 2003

1000, София, ул. Оборище 4

тел.987-56-11

**СТАНОВИЩЕ
НА СВ. СИНОД НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА**

Относно: конституционно дело № 3 – 2003 година, образувано по искане на 50 народни представители от XXXIX-то Народно събрание, с което е оспорена конституционността и съответствието с международни договори, по които България е страна от Закона за вероизповеданията /Обн. ДВ, бр. 120 от 29 декември 2002 година/ - чл. 7, ал. 4, чл. 10, ал. 1, изречение 3 и 4 и ал. 2, както и § 1, т. 3 от Допълнителните разпоредби /ДР/, § 2, ал. 3 и § 3 и § 4 от Преходните и заключителни разпоредби /ПЗР/ на същия закон.

С Определение от 13 февруари, 2003 година на Конституционния съд на Република България по к.д. № 3 – 2003 година, получено в канцеларията на Св. Синод на 19 февруари 2003 година, Българската православна църква е конституирана като заинтересована страна с предоставена възможност да изложи писмено становище по повдигнатите въпроси в искането до КС.

I

Св. Синод на Българската православна църква /БПЦ/, основавайки се на и спазвайки неизменно Свещеното Писание, учението и каноните на светата Православна църква и Устава на Българската православна църква, като се съобразява както всякога досега с:

- прокламираната свобода, мир, хуманизъм, равенство, справедливост и търпимост, както и издигането във върховен принцип правата на личността, нейното достойнство и сигурност /Преамбюла на Конституцията на Република България (КРБ)/;
- равнопоставеността на всички граждани пред закона и забраната за ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия .../чл. 6, ал. 2, КРБ/;
- ненакърнимостта на свободата на съвестта, изборът на изповедание и на религиозните или атеистични възгледи /чл. 37, ал. 2, КРБ/;
- свободата на вероизповеданията и отделеността на религиозните институции от държавата /Чл. 13, ал. 1 и 2, КРБ/;

- и с международните договори, по които Република България е страна и по-специално чл. 18 от Международния пакт за гражданските и политически права /МПГПП/, /ДВ, бр. 43 от 1976 година/ и чл. 9 от Европейската конвенция за защита правата на човека /ЕКЗПЧ/, /ДВ, бр. 80 от 1982 година/,

изказва своето удовлетворение от приетия Закон за вероизповеданията /ЗВ/, /ДВ, бр. 120 от 29 декември 2002 година/, който хармонира с духа на Конституцията и международните стандарти. С него се създават ясни правила и гаранции за свободата и автономията на всички вероизповедания.

Приемането на този закон е историческо събитие за България и за всички вярващи, независимо от тяхната религиозна принадлежност, защото е изграден на демократични и хуманистични принципи и отдава дължимото на естествените права на БЩ, която векове наред е легитимира българската държавност.

II

Анализирайки внимателно аргументите, на които се обосновава искането за противоконституционност на чл. 7, ал. 4, чл. 10, ал. 1 изр. 3 и 4, ал. 2, § 1, т. 3 от ДР, § 2, ал. 3, § 3 и § 4 от ПЗР на ЗВ, **Св. Синод намира за необходимо да заяви, че те са неоснователни.**

По т. 1 от искането относно противоконституционността на чл. 7, ал. 4 от ЗВ с чл. 6 и чл. 13, ал. 1 и 2 от КРБ и несъответствието с чл. 9 от ЕКЗПЧОС и чл. 18 от МПГПП.

Съдържанието на чл. 7 от ЗВ е с императивен характер и е напълно в унисон с ограниченията, наложени от чл. 9, т. 2 от ЕКЗПЧОС и чл. 18, т. 3 от МПГПП, възпроизведени в чл. 37, ал. 2 от Конституцията. Нормата на чл. 7, ал. 4 от ЗВ следва да се тълкува корективно, само в контекста на основните права и свободи, провъзгласени във Върховния закон, които са от най-висш порядък. При систематическото, логическото и граматическо тълкуване /”правата” и “свободите” са членувани с пълен член/ на оспорваната норма следва да се разбира, че вътрешните правила, ритуали и обреди на религиозните общности и институции не могат да ограничават основните права и свободи, охранявани от Конституцията като най-висша ценност – правото на живот /чл. 28/, правото на физическа неприкосновеност /чл. 29, ал. 1/, на лична свобода и неприкосновеност /чл. 30, ал. 1/, на неприкосновеност на личния живот, чест и достойнство /чл. 32/. Тези права не могат да бъдат дерогирани, от които и да е закон, а още по-малко от вътрешни правила, на което и да е вероизповедание.

Нещо повече, дори по време на война, на военно или друго извънредно положение, посочените права не могат да бъдат ограничавани /чл. 57, ал. 3 от КРБ и чл. 4, т. 2 от МПГПП/.

Ограниченията на правата и свободите на лицата от вътрешните правила на вероизповеданията не следва да се разбират като ограничение на

107

правата на личността по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Вътрешните правила са нещо, с което всяко лице се е съгласило и приело доброволно при избора и изповядването на определена религия. Те са твърде различни по съдържание и ограниченията, които могат да се наложат с тях са допустими само дотолкова, доколкото не влизат в колизия с чл. 57, ал. 1 от Конституцията, който гласи: “Основните права на гражданите са неотменими”.

В заключение, нормата на чл. 7, ал. 4 не може да бъде тълкувана сама за себе си, а в единство с духа и принципите на Конституцията, потвърдени буквално и смислово в ЗВ.

Основавайки се на гореизложеното смятаме, че тълкуването на чл. 7, ал. 4 от искателите е буквално, стеснително и затова се възприема превратно и неправилно, поради което и искането за противоконституционност е неоснователно.

По т. 2 от искането относно противоконституционността на чл. 10, ал. 1 и 2 от ЗВ с чл. 6, ал. 2 и чл. 13, ал. 2 от КРБ и несъответствието с чл. 9 от ЕКЗПЧОС.

В т. 2 от искането се твърди, че самият факт на съществуването на чл. 10, който се отнася само до БПЦ, поставя в неравноправно положение всички останали религии и с това се нарушава чл. 6, ал. 2 от КРБ, който провъзгласява равенство на всички граждани пред закона, като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии основани на религиозен признак.

Чл. 10 от ЗВ не дискриминира нито едно вероизповедание и не привилегирова БПЦ, а само признава нейното 12 вековно съществуване, конкретизира и доразвива конституционната норма за традиционна религия, чл. 13, ал. 3, КРБ.

Законовата конкретизация на конституционната норма на чл. 13, ал. 3 изисква преди всичко да се посочат правните характеристики /индивидуализиращите белези/ на тази квалификация за традиционност на източното православие във Върховния закон. Чл. 10, ал. 1 от ЗВ точно това прави. Изречение 1 от ал. 1 на чл. 10 възпроизвежда чл. 13, ал. 3 от КРБ. Второто изречение дава едно много стегнато и съдържателно определение на традиционността на източноправославното изповедание: “То има историческа роля и значение за българската държава и актуално значение за държавния ѝ живот.”, отразено най-вече в системата на официалните празници – всички неделни дни, Нова година, Възкресение Христово и Рождество Христово, /това е съдържанието на т. 16, “д” от Решение на КС на РБ № 2/18 февруари 1998 година по к.д. № 15/1997 година/.

“Традиционност” на източно православното вероизповедание в Република България означава не само историческо ранно възникване и възприемане /IX век/, но и масовото изповядване на тази религия в продължение на 12 века от преобладаващата част от българския народ

/почти в неговата цялост/ и **вековната непрекъснатост** /континюитет/ на изповядването /арг. Становище на Консултативния съвет по законодателство към председателя на НС/.

Конституционализирането на понятието “традиционна религия” е в най-висока степен деликатно и толерантно в сравнение с подобни понятия в други Конституции и закони на държави, членки на Европейския съюз, които легитимират религията на мнозинството вярващи с понятието “държавна”, “официална” или “господстваща”. /Примери: Конституция на Гърция, чл. 3 – “Господстващата религия в Гърция е Източно-православната църква на Христос.”;

Конституция на Дания, чл. 4 – “Евангелско-лутеранската църква е традиционната църква на Дания и като такава се поддържа от държавата.”;

Конституция на Италия, чл. 7 – “Държавата и Католическата църква, всяка в своето поле на действие, са независими и суверенни. Техните отношения са уредени в Латеранските Споразумения. Измененията на Споразуменията, които са приети и от двете страни не се нуждаят от процедура по конституционно преразглеждане.”;

Конституция на Норвегия, чл. 2 – “Официалната религия е Евангелистко-Лутеранската църква. Поданиците, които изповядват официалната религия са задължени да отглеждат децата си в същото вероизповедание.”;

Конституция на Ирландия, чл. 44 – “Държавата признава особеното положение на Светата Католическа, Апостолическа Римска Църква, като пазителка на религията, изповядвана от болшинството граждани;

Конституция на Полша, чл. 25, ал. 4 – “Отношенията между Република Полша и Католическата църква се уреждат с Конкордат, сключен между Ватиката и Полската държава, както и от статут.”. Република Полша с Конкордата признава на Католическата църква статут на юридическо лице, както и на всички църковни териториални институции;

Австрия, Закон за външните правоотношения на Евангелската църква /Закон за Протестантството/ - “Евангелската църква е законово призната църква.”/.

Тези конституционни и законови положения в нито една от Европейските държави не се смятат, че ограничават правата на другите вероизповедания, нито че нарушават чл. 18 от МПГП и чл. 9 от ЕКПЧОС.

В подкрепа на съществуването на чл. 10 от ЗВ е докладът на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа /ОССЕ/ от септември 1999 година “Свобода на религията и религиозните убеждения: Закони, уреждащи структурирането на религиозните общности”, в който се казва, че съществуването на диференцирано третиране на дадено вероизповедание, когато се дължи на определени исторически традиции, обективни процеси и национални идентичности и специфики не

109

представлява нарушение на установените международни стандарти за религиозните права и свободи.

В този смисъл е и Декларация /№ 11/ относно статуса на църквите и мирогледните общности на Правителствената конференция към Договора от Амстердам – “Европейският съюз зачита статуса на църквите и на религиозните общности или обединение в държавите членки според техните правни разпоредби и не накърнява този статус.”

Съществуването на чл. 10 от ЗВ не противоречи на чл. 6, ал. 2 от КРБ и чл. 9 от ЕКПЧОС, защото както в цитираната конституционна норма, а и в цялата Конституция и посочената конвенция, акцентът е върху правата на личността или върху “правото на правата на човека” /теоретично обосновано от чл. кореспондент на БАН, проф. Нено Неновски в монографичното му изследване “Права на човека”/.

Конституционният съд на Р България в редица свои решения: № 4/1992 година, по к.д. № 1/1991 година /ДВ, бр. 35, 1992 година/, № 5 от 1992 година по к.д. № 11 от 1992 година /ДВ, бр. 49, 1992 година/, № 2 от 1998 година по к.д. № 15/1997 година /ДВ, бр. 22 от 1998 година/ е имал повод да заяви, че принципът, според който основните човешки права и свободи принадлежат на личността, а не на някаква група и подлежат на индивидуална, а не на колективна защита е възприет от българската Конституция и е в съгласие със сегашното състояние на позитивното международно право. В този смисъл правото на вероизповедание /чл. 37 от КРБ/ и правото на сдружаване /чл. 44 от КРБ/ на религиозна основа имат индивидуален, личен характер /арг. т. 16, “в” Решение на КС на РБ № 2 от 1998 година по к.д. № 15/1997 година /ДВ, бр. 22 от 1998 година/. Допълнителен аргумент в подкрепа на това е, че систематичното им място е в глава “Основни права и задължения на гражданите” от КРБ, докато съдържанието на чл. 13 от КРБ се съдържа в Глава I “Основни начала” и се отнася до отношенията между религиозните общности и институции от една страна и държавата от друга.

Признаването на БПЦ като традиционна религия в Република България от Конституцията и доразвитието на тази декларативна правна норма в чл. 10 от ЗВ чрез най-кратко определяне на иманентните черти, разкриващи същността ѝ не накърнява индивидуалното лично право на вероизповедание или индивидуалното право на сдружаване на религиозна основа, което се обективира чрез създаване на религиозна общност и религиозна институция, защото всяка друга религиозна институция наравно с БПЦ има същите по вид и обем права, предоставени им от Конституцията, Закона за вероизповеданията, позитивното ни право и в пълна мяра важат конституционните и законови ограничения за всички тях.

Съдържащите се правни характеристики в чл. 10, ал. 1, изречение 3 и 4 са със знакова смислова натовареност за БПЦ и са абсолютно необходими и неизменни, защото без тях тя не би носила белезите на Православна църква.

Когато Конституцията говори за източноправославното вероизповедание не означава, че тя има предвид Православието въобще и още по-малко отнася това понятие за другите /чужди/ Поместни православни църкви, които имат представителства /подвория/ на територията на РБългария и са под юрисдикцията на своите си Поместни православни църкви, но в духовно отношение те се съобразяват с каноните на Православната църква и в богослужението наред с името на главата на Църквата, чиито представители са, поменават и името на Българския Патриарх в чийто териториален диоцез се намират. Поради това тезата на искателите, че Румънската и Руската православни църкви са представители на източното православие в България, е неправилна.

В Република България представител на източното православие може да бъде единствено и само БПЦ, а не никакви общности, обявяващи се за православни /в този смисъл са и обсъжданията във Великото народно събрание при приемането на чл. 13, ал. 3 от Конституцията, както и решенията на Светия Всеправославен разширен надюрисдикционен събор през 1998 година и Йерусалимския и Цариградския събори от 2000-та година/.

Българската православна църква е Автокефална /самостоятелна в административно отношение/ и е увенчана с достойнството Патриаршия още през 10 век, което носи до падането на България под турско робство. Независимо, че с падането под турско робство БПЦ загубва автокефалността си, тя съществува като духовна институция и съхранява българското национално самосъзнание, достойнство и дух, когато българската държавност е унищожена. С издаването на султанския ферман от 1870 година е възстановена автокефалността на БПЦ, но не е възстановено предишното ѝ достойнство на Патриаршия, а е обявена за Екзархия. Промяната, както се забелязва, е в достойнството, а не в автокефалността на Църквата. През 1953 година в пълна мяра е възстановено достойнството на БПЦ чрез признаването ѝ за Патриаршия от всички Поместни православни църкви, неделими членове на Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква. Всичко това е аргумент, че днес БПЦ е правоприменик на Българската екзархия, която е правоприменик на съществуващата преди това Българска патриаршия до падането на България под турско робство.

Кратката ретроспекция свидетелства, че БПЦ притежава устойчива историческа и правова приемственост в нейното многовековно съществуване като духовна институция, като промените във времето засягат единствено автокефалността и достойнството, но не и нейното съществуване като духовна институция.

Достойнството на Патриаршията, с което е увенчана БПЦ дава отражение и на наименованието на самата ни Църква като Патриаршия.

Наименованието "Патриаршия" /респективно "Екзархия", "Архиепископия" – Еладската православна църква и други/ се основава на обстоятелството, че главата на Поместната православна църква е Патриарх /екзарх, архиепископ/ - 34 апостолско правило във връзка с 4 и 6 правило от I

Вселенски събор, според които **първият епископ /предстоятелят/ в областта т. е. в диоцеза на Поместната православна църква се именува “патриарх”**.

Определянето на БПЦ като член на Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква се дължи на обстоятелството, че Вселенските събори са установили една форма на управление и никоя Поместна църква, щом тя претендира, че е християнска, при това православна не може и не бива да не се съобразява и отклонява от утвърдените от нея правила. **Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква не е нищо друго освен същата тази Църква, но на православните християни, членове на Поместната БПЦ.**

Идеята за съборността на Църквата намира израз в определянето на нейния управителен орган като Св. Синод, тъй като етимологично думата “синод” означава “събор”, а **представителната власт на всяка една Автокефална Поместна църква е предоставяна на и се осъществява от нейния Предстоятел /архиепископ, патриарх/, който във всички случаи по силата на традицията и каноните /34 апостолско правило, 3 правило на II Вселенски събор, 28 правило на IV Вселенски събор и др./ е епархийският архиерей /митрополитът/ на столичния /главния/ град. /Примери: Патриархът: на Йерусалим и цяла Палестина; на Александрия и цяла Африка; на Антиохия и целия Изток; на Константинопол и Вселенски; на Москва и цяла Русия; на Белград и цяла Сърбия, на Букурещ и цяла Румъния; Архиепископът на Атина и цяла Гърция; на Тирана и цяла Албания и т.н./.**

Отчитайки тези канонични положения и традициите на целия Православен свят, Уставът на БПЦ в чл. 14 сочи “Българският Патриарх е и Софийски митрополит. Той служи пожизнено. Седалището му е в София”.

Тази подробна аргументация се налага, за да се обоснове представителната власт на Патриарха, без която е немислимо съществуването на БПЦ и който и да е правен субект.

Твърдението, че изброяването на така анализирани характеристики на изразителя и представителя на източното православие – БПЦ в Закона противоречи на чл. 13, ал. 2 от Конституцията, като по този начин се нарушава автономността на БПЦ, и че това по същество е намеса във вътрешно организационния живот и администриране на вътрешното устройство на БПЦ, е неоснователно.

Устройството на Църквата /и в частност на БПЦ/ е дадено от Бога и тя трябва да го пази безусловно през всички времена. Каноните /законите/ на Църквата са неизменни, основават се на Божествената воля и откровение. Те не се ограничават по време и място. **Църковното “устройство е самостоятелно и напълно независимо от всякакви случайности на човешката воля и като установено от Бога, това устройство трябва да бъде запазено в пълна неприкосновеност през всички времена” /Далматински епископ Никодим Милаш, д-р на Богословието, Православно църковно право. Съставено по общите църковно-юридически източници и частните закони,**

действующи в автокефалните църкви. Превел от първото руско издание Протодякон Иван Стефанов, Първо издание, София, Печатница "Св. София", 1904., стр. 7/.

В подкрепа на това Законът в чл. 10, ал. 1, изречения 3 и 4 не прави нищо друго освен, че признава тази обективна даденост и историческа справедливост. Съдържанието на чл. 10, ал. 1, изречения 3 и 4, е сърцевина, извлечена от каноните на Църквата, които са в най-голяма степен устойчива нормативна система. Принципът за ненамеса на държавата във вътрешните дела на религиозните институции /чл. 13, ал. 2 от КРБ/ се изразява преди всичко в признаването и съобразяването с каноничните и уставни постулати и поради това съдържанието на чл. 10, ал. 1 от ЗВ е в пълна мяра конституционносъобразно.

Приемането на Закона е адекватното морално политическо отношение на законодателя за истинското място и роля на БПЦ като институция в обществената система и е в пълна хармония с мнозинството изповядващи православни християни в България.

Всички характеристики, съдържащи се в чл. 10, ал. 1, изречения 3 и 4 са минимално необходимите белези за всеки правен субект, без които той не би могъл да се идентифицира и разграничи от други подобни – наименованието, управителните и представителните органи се съдържат във всяко съдебно решение /при нормативната, регистрационна/ и във всеки административен акт /при разрешителната, лицензионна/ система за възникване на правен субект /юридическо лице/.

В чл. 10, ал. 1 във връзка с ал. 2 законодателят следва този принцип, защото правният субект /БПЦ/ се признава *ex lege* и е необходимо да се посочат неговите правни характеристики, за да е ясно кого законодателят признава. С акта на санкциониране от закона на този субект с иманентно присъщите му черти държавата не администрира вътрешната структура, а потвърждава само това, което от векове съществува.

"БПЦ е изразител на източно православната религия, която е толкова съществена част от бита, душевността и културата на българския народ поради многовековното изповядване и е толкова естественоправна, че не се нуждае от нарочни, официални и с конститутивно значение юридически процедури като нарочна регистрация в държавно организирано охранително производство" /Становище на Консултативния съвет по законодателство при Председателя на XXXIX-то Народно събрание/.

Авторът на Декларацията за независимостта на САЩ, Томас Джефърсън /1743-1826/, стоящ на позицията за естественото право пише: "Естествените права трябва да се поставят и над издаваните от държавата закони. Когато между тях възникват съществени различия или противоречия, те трябва да се решават в полза на естественоправните положения".

Независимо, че естествените права се възприемат като относими към човека, индивида, то за Църквата може да се каже, че в най-голяма

степен е естественоправно установена институция, защото както и човека е творение на Бога. Църквата е Тяло Христово, хората чрез светото кръщение стават живи членове на това Тяло. Тя е богочовешки организъм и поради това не се вмества в обикновените наши представи и преценки.

Висотата, която заема БПЦ в ценностната, нормативна и институционална система на обществото, изисква признаването на естественоправния ѝ статут, което изключва “принизяването” ѝ до формални съдебни процедури.

Няма формално юридическа пречка един субект да бъде признат по силата на самия закон и обикновено това се прави за признаването на общозначими, и с непреходно историческо значение и представляващи национална ценност институции. /Пример: БАН се признава със специалния Закон за БАН/. Няма друга институция, освен БПЦ в българската държава, която по такъв безспорен начин да заслужава признаването единствено и само със закона, защото е получила признанието на времето.

В сравнителноисторически план текст с подобно съдържание на чл. 10, ал. 1 от ЗВ съществува в акт от по-висш порядък – Конституцията на Българското княжество /1879 г. – чл. 37-40/. Подобно е съдържанието и в чл. 3 от Конституцията на Гърция, членка на Европейския съюз и в момента председателстваща го.

По т. 4 от искането относно противоконституционността на § 2, ал. 3 от ПЗР на ЗВ с чл. 6, ал. 2 и чл. 37, ал. 1 от КРБ.

Съдържанието на § 2, ал. 3 “Съдът вписва служебно в закрито заседание регистрираните по ал. 1 вероизповедания, с изключение на вероизповеданието по чл. 10” е естествено и необходимо следствие от признаването на БПЦ по силата на закона. Това е така, защото правен *нон-сенс* ще бъде едно юридическо лице да бъде признато със санкцията на закона и в същото време да се вписва дори и служебно в съдебен регистър. Това са два различни начина на съществуване на юридическите лица – по силата на закона и по регистрационния режим, които са мислими в правното битие само като алтернативни, но не и като кумулативно съществуващи.

Ако § 2, ал. 3 съществуваше без това изключение на чл. 10 от ЗВ, то това би обезсмислило съществуването на този член. Не може един правен субект да се признае от закона и да съществува в правното битие, а след това да бъде вписван чрез съдебна регистрация.

Естествената правосубектност на БПЦ съществува много преди изкуствената /кабинетна/ правна конструкция за юридическото лице.

Далматинският епископ Никодим Милаш, професор по православно църковно право в духа на консервативната традиция определя: “Сама по себе си Църквата не може да бъде някаква юридическа личност както последната се определя от философията на правото, и че тя не е някоя

корпорация, която има началото си в едно съглашение от няколко лица, заинтересувани по някой предмет” /Далматински епископ Никодим Милаш, д-р на Богословието, Православно църковно право. Съставено по общите църковно-юридически източници и частните закони, действащи в автокефалните църкви. Превел от първото руско издание Протодякон Иван Стефанов, Първо издание, СОФИЯ, Печатница “Св. София”, 1904., стр. 9/, защото тя е Богоустановена, естественоправна институция и има свой специфичен организъм, основава се на най-възвишени начала – на Свещеното Писание и свещените канони. Съществуването на вероизповеданията /в това число и БПЦ/ като юридическо лице има само гражданскоправна същност и е необходимо, за да влизат във взаимоотношение с другите субекти в правния мир.

С §2, ал. 1 от ПРЗ на ЗВ, законодателят признава правосубективността на регистрираните вече вероизповедания, като съдът е задължен да ги впише в регистъра. Това е доказателство за равното третиране на БПЦ и всички други вероизповедания, регистрирани по силата на отменения Закон за изповеданията. Признава се съществуването на тези субекти и единствено подходът е различен, като за БПЦ основанието е конституционносъобразно, а за всички други е най-либералният принцип в позитивното право – да не се изисква пререгистрация на възникнали правни субекти, което е друг начин да се признае обективна даденост.

Поради изложените съображения твърденията за противоконституционност са неоснователни.

По т. 3 от искането относно противоконституционността на § 1, т. 3 от ДР на ЗВ с чл. 6, чл. 13, чл. 37, ал. 2 от Конституцията и несъответствието с чл. 9 от ЕКЗПЧОС.

Искателите твърдят, че дефинитивната норма на § 1, т. 3 за “религиозна институция” е тясна по своя обхват и изключва нерегистрираните или новосъздадени общности, а това от своя страна противоречи на цитираните конституционни разпоредби.

Това тълкуване е неправилно, защото смисълът на Решение на КС на РБ № 5/1992 година по к.д. № 11/92г., ДВ, бр. 49/92г. е точно в подкрепа на дефинираните понятия в § 1 от ДР. “Институциите това са елементите на организационната форма и структура, чрез които съответната общност осъществява своята дейност вътре в общността и извън нея – в обществото”, “и още нещо, тълкувайки смислово чл. 13, ал. 2, може ли да си представим религиозни институции, отделени от държавата, без такова отделяне на религиозните общности, които те представляват”. Цитирането на тези разсъждения на КС са в подкрепа на дефиницията за религиозна институция в § 1, т. 3 от ДР на закона, защото организационната форма не е нищо друго

освен юридическо лице, а елементите и структурата са управителните и представителни органи, които са присъщи само на правноорганизираната форма, каквато е юридическото лице. Именно тя – институцията представлява общността. Религиозната общност е персоналният състав, но тя не е субект на правото, а само доколкото реши да участва в правоотношения чрез свои органи се обективира в религиозна институция. Няма пречка религиозната общност да съществува като сдружение на вярващи, но в правоотношение с другите субекти влизат физическите лица, които я съставят, а не общността като такава. Една общност от физически лица, които изповядват общо религиозно убеждение е неперсонифицирана, не може да влиза в правоотношения и да носи отговорност, ако не е субект на правото, защото само чрез представителните му органи може да изразява правнорелевантна воля. Конституционният съд и в двете цитирани изречения казва, че общността осъществява дейността си чрез институцията.

По т. 5 от искането относно противоконституционността на § 3 от ПЗР на ЗВ с чл. 6, ал. 1 и 2, чл. 13, ал. 1 и 2, чл. 37 и чл. 38 от КРБ.

Трябва да бъде обяснено, че обществените отношения, които нормират този параграф са изключително специфични, сложни и доста различни от разбирането на светското право за отношенията вътре в една религиозна общност, правата и задълженията на духовната иерархия и миряните. Законът казва в този параграф, че тези отношения са единствено и само уставни, защото лица, които са се отделили или са отпаднали от единството на вероизповеданията, подлежат на духовен съд за консумирани канонични нарушения. По този начин не се ограничава правото на лицата, които изразяват несъгласие с ръководството или практиката на дадена религиозна институция да създадат своя, без обаче да употребяват наименование идентично с вече утвърдена религиозна институция и без да се разпореждат с нейно имущество.

Още от древността Църквата се е ползвала с неприкосновеност на имуществените си права. На нея е принадлежало винаги правото да владее и да се разпорежда с църковното си имущество по свои вътрешни правила.

Съдържанието на § 3 от ПЗР на ЗВ е законова гаранция срещу злоупотреба с наименованията и имуществата на религиозните институции.

В този смисъл § 3 от ПЗР на ЗВ не нарушава цитираните конституционни разпоредби, а потвърждава уставни и канонични постулати. В подкрепа на тази теза са и решенията на Йерусалимския и Цариградски събор от 2000-та година и последвалото обръщение на Вселенския Патриарх Вартоломей от името на всички Глави на Поместните православни църкви до българския народ и всички държавни органи – “Този, който разкъсва Църквата не по-малко зло е сторил от изпадналия в ерес” /св. Йоан Златоуст/ и “нищо не разгневява повече Бога от това да се раздели Църквата”, защото “и кръвта на мъченичеството не може да изкупи този грях” /Р.Г. 62,85/. “Даже и тогава, когато има оплаквания от водачите на Църквата, не се

116

разрешава да разкъсваме Църквата, защото това е равно на заколване и разкъсване на Христос, а “който заколва Христос, за коя геена не е достоен?”” /P.G. 62,87/.

В подкрепа на всичко казано най-синтезиран и ярък израз на единството на Църквата е Символът на вярата, чл. 9, който гласи: “Вярвам... в Една, Света, Съборна и Апостолска Църква”.

В заключение, Св.Синод на БПЦ, като отчита духовната сложност и правната деликатност на обществените отношения, които Законът за вероизповеданията нормира, сметна за необходимо и полезно да изложи пред многоуважаемия Конституционен съд по-подробно догматичните, каноничните и уставни основания, които законът юридически прецизно урежда в духа и нормите на Конституцията и международното позитивно право.

Уважаеми съдии,

Основавайки се на направеното изложение, Св. Синод на БПЦ – Българска Патриаршия се обръща към вас да отхвърлите искането за обявяването на противоконституционност на текстовете от Закона за вероизповеданията, предмет на конституционно дело № 3/2003 година, образувано по искането на 50 /петдесет/ народни представители от XXXIX-то Народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД

ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ И МИТРОПОЛИТ СОФИЙСКИ

117

РЕШЕНИЯ НА СВЕТИЯ РАЗШИРЕН СЪБОР

Светият разширен и надюрисдикционен всеправославен събор, събрал се по молба на Блаженейшия патриарх на София и цяла България г-н Максим и по покана, както и под председателството на Н. Б. Всесветейшество Вселенския патриарх г-н г-н Вартоломей, който представлява и становището на Високопреосвещения архиепископ на Карелия и цяла Финландия г-н Йоан, в София, в свещения храм "Св. Александър Невски" от 30 септември до 1 октомври на спасителното лето 1998-о,

при заседаващи заедно с Вселенския патриарх от страна на поместните патриаршески автокефални и автономни светейши Православни църкви:

1. Блаженейшият патриарх на Александрия и цяла Африка г-н Петър VII,
2. Блаженейшият патриарх на Антиохия и целия Изток г-н Игнатий VI,
3. Високопреосвещеният митрополит на Назарет г-н Кириак,
представляващ Блаженейшия патриарх на Йерусалим и на цяла Палестина г-н Диодор,
4. Блаженейшият патриарх на Москва и цяла Русия г-н Алексей II
5. Блаженейшият патриарх на Белград и цяла Сърбия г-н Павел,
6. Блаженейшият патриарх на Букурещ и цяла Румъния г-н Теоктист,
7. Блаженейшият патриарх на София и цяла България г-н Максим,
8. Блаженейшият архиепископ на Кипър г-н Хризостом,
9. Блаженейшият архиепископ на Атина и цяла Гърция г-н Христодул,
10. Блаженейшият митрополит на Варшава и цяла Полша г-н Сава,
11. Блаженейшият архиепископ на Тирана и цяла Албания г-н Анастасий,
12. Преосвещеният епископ на Мариански Лазни г-н Симеон,
представляващ Блаженейшия архиепископ на Прага и цяла Чехия и Словакия г-н Доротей,

както и на придружаващите ги:

1. Високопреосвещените митрополити на Никопол и Превеза г-н Мелетий, на Пергам г-н Йоан и на Филадельфия г-н Мелитон, от Цариградската църква,
2. Високопреосвещеният митрополит на Хартум и цял Судан г-н Тит,
от Александрийската църква
3. Високопреосвещените митрополити на Тир и Сидон г-н Илия
и на Мексико г-н Антоний, от Антиохийската църква,
4. Високопреосвещените митрополити на Йерапол г-н Иринея
и на Бостра г-н Тимотей, от Йерусалимската църква,
5. Високопреосвещените митрополит на Смоленск и Калининград
г-н Кирил и архиепископ на Калуга и Борово г-н Климент, от Руската църква,
6. Високопреосвещените епископи на Бачка г-н Иринея и на Браничево г-н Игнатий,
от Сръбската църква,
7. Високопреосвещените митрополит на Молдавия и Буковина г-н Даниил и
архиепископ на Клуж г-н Вартоломей, от Румънската църква,
8. Високопреосвещените митрополити на Сливен г-н Йоаникий
и б. Нюйорски г-н Геласий, от Българската църква,
9. Високопреосвещеният митрополит на Пафос г-н Хризостом
и Преосвещеният хорепископ на Тримитунт г-н Василий, от Кипърската църква,
10. Високопреосвещените митрополити на Неапол и Ставропол г-н Дионисий

- и на Александропол г-н Антим, от Гръцката църква,
- 11. Преосвещеният епископ на Супрасъл г-н Яков, от Полската църква,
- 12. Високопреосвещеният митрополит на Корча г-н Йоан от Албанската църква,

за разглеждане и разрешаване на проблемите, които предизвика създаденият през 1992 г. разкол в светейшата Българска църква, пристъпи към следното:

А. **обсъди** извършеното от този разкол от гледна точка на догматите на православната вяра, преданията на светите и богоносни отци и свещените канони;

Б. **прецени**, че наличието на разколи в лоното на светите поместни църкви представлява най-голям грях, който лишава пребиваващите в разкол от освещаващата благодат на Св. Дух и предизвиква в съвестта на най-малките наши братя, които вярват в името на Господа, голяма и понякога трудно излечима, та дори и въобще неизлечима съблазън, и че затова дълг на православните пастири е по всякакъв начин и с прилагането на пълна икономия да се премахват разколите и да се възстановява единството във всяка поместна църква;

В. **прикани** групата, която е в разкол, да дойде на заседанията на Събора и когато тя дойде чрез упълномощени представители на нейните предстоятелствуващи архиереи, **прие** като извършена с искреност заявата за разкаяние и копнежа за възвръщането им в единството в едната православна Църква,

и реши следното:

1. **Прие** заявата на разкаяние на пребиваващия в разкол бивш Врачански митрополит г-н Калиник, който е низвергнат от Св. Синод на светата Българска църква, и като я прецени за задоволителна, го възстановява в степената на архиерейството и в св. Врачанска митрополия, в която е архиерействувал. Същевременно поради настоящата нужда решава да се раздели досегашната св. Врачанска митрополия на св. митрополия на Враца, в която остава като каноничен неин пастиреначалник Високопреосвещеният митрополит Калиник, и на св. митрополия на Плевен, в която чрез настоящото решение се поставя за каноничен митрополит избраният като Врачански митрополит след отпадането и низвержението на Високопреосвещения г-н Калиник Високопреосвещен митрополит г-н Игнатий.

2. **Прие** заявата на разкаяние от страна на групата в разкол, самоназоваваща се "Българска патриаршия" под ръководството на избрания като "патриарх" от тази група бивш Високопреосвещен Неврокопски митрополит г-н Пимен и желанието им за възвръщане в единството на светата Православна църква, и в случая - в единството на каноничната Църква и йерархия на България под ръководството на Блаженейшия патриарх на София и цяла България г-н Максим, заява направена от името на всички иерарси, които са с тях, т.е.

1. "Български патриарх" Пимен,
 2. Доростолски "митрополит" Геннадий,
 3. Софийски "митрополит" Инокентий,
 4. Пловдивски "митрополит" Борис,
 5. Видински "митрополит" Амвросий,
 6. Виенски и Европейски "митрополит" Авенир,
 7. Стобийски "епископ" Гавриил,
 8. Тивериополски "епископ" Павел,
 9. Адрианополски "епископ" Евлогий,
 10. Браницки "епископ" Теодосий,
 11. Знеполски "епископ" Константин,
 12. Брегалнички "епископ" Яков,
 13. Мелнишки "епископ" Никон,
- а освен това - и на всички приемащи ги клирици, и решава:

а/ **Приема** се бившият Високопреосвещен Неврокопски митрополит г-н Пимен, сменя се наложеното му наказание "низвержение" и произнесената срещу него анатема и се възстановява в църковното общение и в степената на свещенство, която е имал, заедно с правото да се смята и титулува "бивш Неврокопски митрополит". Управлението на св. Неврокопска митрополия и пастирското обгрижване на нейния народ остава в

отговорността на избрания на негово място, след извършеното негово низвержение, Високопреосвещен митрополит Натанаил.

б/ Приемат се в църковно общение по крайно снизхождение за служение в епископската степен, в която противоканонично са били възведени, избраните и представящи се според това ръкоположение като "митрополити" и "епископи", както по-горе се изреждат, и се правят титулярни епископи на Светейшата Българска църква, за да бъдат на разположение на нейния Св. Синод. На горните се дават титлите на древлепросиялите епископии и така оттук нататък те стават: 1.Мелнишки епископ Геннадий, 2.Крупнишки епископ Инокентий, 3.Тивериополски епископ Борис, 4.Браницки епископ Амвросий, 5.Знеполски епископ Авенир, 6.Константийски епископ Гавриил, 7.Левкийски епископ Павел, 8.Маркианополски епископ Константин, 9.Станимашки епископ Евлогий, 10.Деволски епископ Теодосий, 11.Месемврийски епископ Яков, 12.Агатополски епископ Никон. Светейшата Българска църква поема грижата в свое време и по достойнство, чрез кан. лически избор, те да се излъчат за пастирениначалници на епархии.

3. Също така се приемат в св. Българска църква презвитерите и дяконите, ръкоположени от гореспоменатите по време на разкола, и извършените от тях противоканонични чинодействия се обявяват за автентични, валидни и преподаващи благодат и освещение.

4. Също така се обявяват за опростени от греха на пребиваване в разкола монасите и миряните, работили за него и за укрепването му, които са длъжни да устояват със смирение и доверие в единството на св. Православна църква, в която са кръстени и вярват, като приемат за свои канонични пастири Блаженейшия патриарх на София и цяла България г-н Максим и високопреосвещените митрополити и преосвещени епископи на св. Българска църква, които са с него, тъй като те спазват единството на вярата и на общението с всички светейши предстоятели на Православната църква.

И така чрез горните решения, които бяха приети единодушно от всички, с благодатта, щедростите и човеколюбието на великия Бог и наш Спасител Иисус Христос, по вдъхновение и просвещение на Всесветия и живоначален Дух, премахва се създаденият през 1992 г. по какъвто и да било начин разкол и се отстранява от живота и паметта на Светейшата Българска църква, а съответно - и на цялата вселенска Православна църква, за слава и чест на най-човеколюбивия небесен Отец, за напредък и слава на св. Българска църква и на нейните йерарси и за спасение и изкупление, и освещение на христорлюбивия й народ.

София, 1 октомври 1998 г., празник Покров Богородичен

Председател на разширения и надюрисдикционен Всеправославен събор

† Цариградски Вартоломей

Вселенска патриаршия

† Никополски и Превезки Мелетий

† Пергамски Йоан

† Филадельфийски Мелитон

Александрийска патриаршия

† Александрийски Петър

† Хартумски и на цял Судан Тит

Антиохийска патриаршия

† Антиохийски Игнатий

- † Тирски и Сидонски Илия
- † Мексикански Антоний

Йерусалимска патриаршия

- † Назаретски Киряк
- † Йераполски Иринеи
- † Бостренски Тимотей

Руска патриаршия

- † Московски Алексей
- † Смоленски и Калининградски Кирил
- † Калужски и Боровски Климент

Сръбска патриаршия

- † Белградски Павел
- † Бачки Иринеи
- † Браничевски Игнатий

Румънска патриаршия

- † Букурещки Теоктист
- † Молдавски и Буковински Даниил
- † Клужки Вартоломей

Българска патриаршия

- † Софийски Максим
- † Сливенски Иоаникий
- † Бивш Нюйоркски Геласий

Кипърска църква

- † Кипърски Хризостом
- † Пафоски Хризостом
- † Тримитунтски Василий

Гръцка църква

- † Атински Христовул
- † Неаполски и Страврополски Дионисий
- † Александрополски Антим

Полска църква

- † Варшавски Сава
- † Супрасълски Яков

Албанска църква

- † Тирански Анастасий
- † Корченски Йоан

Чешка и Словашка църква

- † Мариансколазенски Симеон

Вярно с оригинала:
н-к отдел "Административен"

121

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ... μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
κατὰ μηδένα τρόπον" (Β' Θεσ. 2,1,3)

Ἀριθμ. Πρωτ. 95

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΠΡΟ ΔΙΣΧΙΛΙΩΝ ΕΤΩΝ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΑΡΚΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

"Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ... μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
κατὰ μηδένα τρόπον" (Β' Θεσ. 2,1,3).

Ἡ Μετριότης ἡμῶν καὶ πάντες οἱ λοιποὶ Προκαθήμενοι
καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, οἱ ὁποῖοι
συνητηθήμεν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
τὴν 24ην Δεκεμβρίου 2000, διὰ νὰ ὀλοκληρώσωμεν τοὺς
ἐορτασμοὺς ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως καὶ
ὀδύνης ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου
Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κυρίου Μαξίμου ὅτι ἡ
ἀπόφασις τῆς Μείζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Πανορθοδόξου
Συνόδου, ἡ ὁποία συνήλθεν ἐν Σόφια ἀπὸ 30ῆς Σεπτεμβρίου
ἕως 1ης Ὀκτωβρίου 1998, δέν ἐτηρήθη ὑπὸ ὠρισμένων
Ἐπισκόπων καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑποπέσει
εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦ σχίσματος, καὶ ὅτι παρ' ὅλας τὰς
ἐπανειλημμένας ἐκκλήσεις ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς
Ἐκκλησίας Βουλγαρίας, οἱ προαναφερθέντες δέν ἐπιθυμοῦν νὰ
εὐρίσκωνται εἰς κανονικὴν ἐνότητα καὶ εὐχαριστιακὴν
κοινωνίαν μετ' αὐτῆς, συνεχίζοντες τὰς ἀντικανονικὰς αὐτῶν
δραστηριότητας. Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀνωτέρω ἐπιθυμοῦμεν ὅπως
ἀποσαφηνίσωμεν τὰ ἑξῆς:

Ἡ Μείζων καὶ Ὑπερτελής Σύνοδος τοῦ 1998, ἐνεργοῦσα
μέ αἴσθημα ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐκτραπέντας καὶ ἀποβλέπουσα
εἰς τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐφήρμοσεν εἰς
τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν βαθμὸν τὴν ἀρχὴν τῆς
ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν
κανονικὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοὺς Ἐπισκόπους, ἐκ τῶν

22

Βουλγαρικήσ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί θά ἀποδεχθοῦν τούς νέους ἐπισκοπικούς τίτλους καί διορισμούς αὐτῶν.

Ἐπληροφορήθημεν ὅμως μετά βαθείας λύπης ὅτι ὠρισμένοι ἐκ τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν ἀπέρριψαν τάς ἀποφάσεις τῆσ Πανορθόξου ταύτης Συνόδου καί τάς τῆσ ἐπακολουθησάσης ταύτην Ἱερᾶσ Συνόδου τῆσ Ἐκκλησίας Βουλγαρίας καί συνεχίζουν νά δεικνύουν ἀνυπακοήν καί νά παραμένουν εἰς τό βαρύτατον ἀμάρτημα τοῦ σχίσματος. Μέ τάς πράξεις αὐτῶν ταύτας ὄχι μόνον ἔχουν θέσει ἑαυτούς ἐκτός τῆσ κανονικῆσ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆσ Βουλγαρίας καί ὁλοκλήρου τῆσ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλά καί δέν δύνανται πλέον νά ἐπωφελῶνται ἐκ τῆσ εἰδικῆσ οἰκονομίας, μετά τῆσ ὁποίας ἀντιμετωπίσθησαν, διότι δέν συνεμορφώθησαν πρὸς τόν ὅρον τῆσ ἐν μετανοία ἐπιστροφῆσ καί ἐντάξεωσ αὐτῶν εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆσ Βουλγαρίας, ὑπό τόν ὁποῖον καί μόνον θά ἴσχυεν ἡ ἐφαρμοσθεῖσα ἐκκλησιαστική οἰκονομία. Καταδικάζομεν ὅθεν κατηγορηματικῶσ τάς σημερινάσ αὐτῶν δραστηριότητάσ διότι εἶναι ἀντικανονικά, σχισματικά καί προκαλοῦν πληγᾶσ εἰς τό σύνολον τοῦ Βουλγαρικοῦ Λαοῦ, τόν ὁποῖον ἀπομακρύνουν τῆσ Θείας Χάριτοσ, καθ' ὅσον τό ἀμάρτημα τοῦ σχίσματος εἶναι βαρύτατον, καί ὡσ λέγουν οἱ "Ἁγιοι Πατέρες" τοῦ εἰς αἵρεσιν ἐμπεσεῖν τό τήν Ἐκκλησίαν σχῆσαι οὐκ ἔλαττόν ἐστι κακόν" ("Ἀγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος, P.G. 62,87), καί "οὐδέν οὕτω παροξύνει τόν Θεόν, ὡσ τό Ἐκκλησίαν διαιρεθῆναι", διότι "οὐδέ μαρτυρίου αἶμα ταύτην δύναται ἐξαλείφειν τήν ἀμαρτίαν" (P.G. 62,85). Ἀκόμη καί ἂν ὑπάρχουν παράπονα κατά τῶν ἀξιωματούχων τῆσ Ἐκκλησίας δέν ἐπιτρέπεται νά σχίζωμεν τήν Ἐκκλησίαν, διότι αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ σφαγήν καί τεμαχισμόν τοῦ Χριστοῦ, "ὁ τόν Χριστόν σφάττων καί διαξαινῶν κατά μέλος, ποίας γεέννησ οὐκ ἐσται ἄξιος;" (P.G. 62,87). Ὁφείλομεν, ὅθεν, ἐκ πατρικῆσ ἀγάπησ ὠθοῦμενοι νά γνωστοποιήσωμεν τά στοιχεῖα ταῦτα εἰς ὅλους ἐκείνους, εἰ ὁποῖοι συνδέονται μετά τῶν σχισματικῶν.

Ἐκτός τούτου, οἱ Ἐπίσκοποι αὐτοί καί οἱ ὀπαδοί των ἐδημιούργησαν ἐν νέον σῶμα. Καταθέτοντες τήν αἴτησιν ἀναγνωρίσεωσ τῆσ νέασ θ...

φανερῶς νά θέσουν ἑαυτούς ὄχι μόνον ἐκτός τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Βουλγαρίας, ἀλλ' ἐπίσης καί ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μετά τήν πρᾶξιν αὐτῶν ταύτην κατ' οὐδένα τρόπον ἀποτελοῦν τμημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας!

Σεβόμεθα τήν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καί δέν ἀμφισβητοῦμεν τό δικαίωμα οἰουδήτινος νά ἰδρύσῃ μίαν νέαν θρησκευτικήν κοινότητα βάσει τῶν προβλεπομένων ὑπό τῶν βουλγαρικῶν νόμων προϋποθέσεων. Ἐν τούτοις, ἡ νέα αὕτη κοινότης δέν δύναται, κατά τά παγίως εἰς ὅλα τά κράτη ἰσχύοντα, νά φέρῃ τήν ἰδίαν ὀνομασίαν μέ αὐτήν τῆς Βουλγαρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀπό πολλῶν αἰῶνων ἕως τῆς σήμερον, διότι ἄλλως θά προκαλῆται σύγχυσις. Ἐκτός αὐτοῦ, τά μέλη τῆς νέας αὐτῆς θρησκευτικῆς κοινότητος οὐδέν ἔχουν δικαίωμα νά ἐκμεταλλεύωνται τήν ὀνομασίαν, τήν ὁποίαν αὐτοβούλως καί παρανόμως ἔλαβον μέ σκοπόν τήν ἀρπαγήν τῆς ἰδιοκτησίας τῆς Βουλγαρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι δέν ἀναγνωρίζεται εἰς τούς ἀποσχιζομένους ἐξ αὐτῶν νά λάβουν μέρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἀπολύτως ἀντικανονική, ἀδίκος καί ἀνήθικος. Οἱ Ἐντιμότατοι ἡγέται τοῦ ἱστορικοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους, ἀσφαλῶς θά ἐξετάσουν τό ζήτημα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ καί θά πράξουν ὅ,τι εἶναι δυνατόν διά νά διατηρηθῇ ἡ ἐνότης τοῦ Βουλγαρικοῦ Λαοῦ. Αὕτη, ἄλλωστε, εἶναι, ὡς πληροφοροῦμεθα, ἡ ἐπιθυμία τῆς πλειοψηφίας αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος παραμένει ἠνωμένος μέ τήν κανονικήν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας καί ἀναγνωρίζει τήν συμβολήν αὐτῆς εἰς τήν ἱστορίαν τῆς Βουλγαρίας.

Καλοῦμεν ἅπαξ ἔτι πάντας ὅσοι ἐμπλέκονται εἰς τήν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ὅπως προβοῦν εἰς ἐπανεξέτασιν τῆς θέσεως αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἡγαπημένου Ὁρθοδόξου Λαοῦ τῆς Βουλγαρίας καί ἐπίσης ὅπως προβοῦν εἰς τάς ἀπαραιτήτους προσωπικάς θυσίας πρός ἐπικράτησιν τῆς ἐνότητος, τῆς εἰρήνης καί τῆς καταλλαγῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βουλγαρίας. Τέλος, καλοῦμεν τούς Ὁρθοδόξους πιστούς τῆς Βουλγαρίας, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νά παραμένουν πιστοί εἰς τήν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν καί πίστιν, νά μείνουν ἠνωμένοι μετά τῶν κανονικῶν Ἐπισκόπων καί τῆς κανονικῆς

Μάξιμος, ὁ μόνος ἀναγνωριζόμενος ὡς τοιοῦτος ὑπό πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τελῶν ἐν κοινωνίᾳ μετ' αὐτῶν μετὰ τῆς περὶ Αὐτόν Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία μόνη εὑρίσκεται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Καλοῦμεν αὐτούς εἰς ἀντίστασιν πρὸς πᾶσαν προσπάθειαν ὑπό οἰανδήποτε δικαιολογίαν διασπάσεως τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ.

Εἶθε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐδόθη ἡμῖν διὰ τῆς Γεννήσεως τοῦ Βασιλέως τῆς εἰρήνης, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἑνός καί μοναδικοῦ Κυρίου ἡμῶν, νά βασιλεύῃ εἰς τὰς καρδίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως, ἡ ἀγάπη τῶν ὁποίων πρὸς Αὐτόν καί τὴν Ἁγίαν Ὁρθόδοξον Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν εἶναι ἀγάπη θυσίας καί πηγὴ ἰαμάτων.

"Ὁ δέ Θεός τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καί εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τό περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου" (Ρωμ.15,13).

Λβ' Φεβρουαρίου κγ'

Ἐπισημειωθῆναι
ὁ ἀπὸ διάκουρος εἰς θεόν εὐχέμε

128

[Translation from the Greek original]

Protocol no. 95

† B A R T H O L O M E W
BY THE MERCY OF GOD, ARCHBISHOP OF CONSTANTINOPLE
NEW ROME AND ECUMENICAL PATRIARCH
TO THE ENTIRE PLENITUDE OF THE ORTHODOX CHURCH IN BULGARIA:
GRACE, MERCY AND PEACE FROM CHRIST THE SAVIOR,
BORN OF THE FLESH IN BETHLEHEM FOR THE SALVATION
OF THE HUMAN RACE TWO THOUSAND YEARS AGO

“We beg you, brethren, ... let no one deceive you in any way” (2 Thes. 2:1,3)

Our Modesty and all the rest of the Primates and representatives of the Orthodox Churches, who gathered together at the See of the Ecumenical Patriarchate on the 24th of December 2000, in order to conclude the festivities for the 2000th anniversary of the birth of our Lord Jesus Christ, were greatly surprised and saddened by the information given to us by His Beatitude Patriarch Maxim of Sofia and All Bulgaria, that the decision of the Great and Superior Pan-Orthodox Synod, which convened in Sofia from September 30th - October 1st 1998, was not heeded by certain bishops and their followers, who had fallen into the sin of schism, and that in spite of the repeated appeals on the part of the Holy Synod of the Church of Bulgaria, the aforementioned, by continuing their uncanonical activities, do not wish to remain in canonical unity and eucharistic communion with her. In light of the above, we wish to clarify the following:

The Great and Superior Synod of 1998, acting with a sentiment of love to those that went astray, and having its view fixed on the unity of the Orthodox in Bulgaria, applied to the greatest degree possible the principle of ecclesiastical economy in order to restore to the canonical unity of the Church the bishops from whom the grade of the High-priesthood had been removed, on the condition that they would submit themselves to the authority of the Holy Synod of the Bulgarian Orthodox Church and would accept their new episcopal titles and appointments.

We were informed with deep sorrow, however, that certain of these bishops rejected the decisions of this Pan-Orthodox Synod and those of the Holy Synod of the Church of Bulgaria that followed thereafter, and continue to be disobedient and to remain in the gravest sin of schism. By their acts, not only have they placed themselves outside the canonical Orthodox Church of Bulgaria and the entire Orthodox Church, but also they can no longer benefit from the special economy with which they were treated, because they did not conform themselves to the terms of their return through repentance and

126

enrollment in the Orthodox Church of Bulgaria, under which terms alone the ecclesiastical economy that had been applied would prevail. Therefore, we categorically condemn their current activities because they are uncanonical, schismatic and cause wounds in the sum total of the Bulgarian People, whom they attempt to lead away from the Divine Grace, since the crime of schism is most grave, and as the holy Fathers say, "to create a schism in the Church is no lesser evil than to fall into heresy" (St. John Chrysostom, PG 62:87), and "nothing grieves God as much, as dividing the Church," because "neither the blood of martyrdom avails in wiping out such a sin" (PG 62:85). Indeed, even if there are complaints against officers of the Church, creating a schism in the Church is inadmissible, because it is equal to slaughtering Christ and cutting him to pieces, and "what sort of hell would be appropriate for him who slaughters Christ and dismembers him?" (PG 62:87). Moved by paternal love, we are obliged, therefore, to make these matters known to all those who are associated with the schismatics.

Furthermore, these bishops and their followers created a new body. By submitting an application for recognition of their new religious community, according to the interpretation and decision of the Highest Administrative Court of Bulgaria, these persons have openly chosen to place themselves not only outside the Orthodox Church of Bulgaria, but also outside the Orthodox Church as a whole. By this, their act, they are in no way a part of the Orthodox Church!

We respect freedom of conscience and do not dispute the right of anyone to establish a new religious community based on the presuppositions envisaged by Bulgarian laws. Nevertheless, this new community cannot, according to what firmly prevails in all states, bear the same name with that of the Bulgarian Orthodox Church, which has been in existence for many centuries to this very day, for otherwise it would cause confusion. Besides, the members of this new religious community have no right to take advantage of the name, which they illegally took of their own will with the purpose of seizing the property of the Bulgarian Orthodox Church, since those who enter into schism have not the right to receive part of Her ecclesiastical possessions. This act is absolutely uncanonical, unjust and unethical. The most honorable leaders of the historic Bulgarian State, will most certainly examine the essence of the matter and will do whatever is necessary to preserve the unity of the Bulgarian People. This is, in any case, as we have been informed, the desire of the majority of the people, who remain united with the canonical Church of Bulgaria and recognize her contribution to the history of Bulgaria.

We call once more all those embroiled in the situation that has been created to reconsider their position before God and the beloved Orthodox people of Bulgaria and to undertake the necessary personal sacrifices in order to establish unity, peace and reconciliation in the Church of Bulgaria. Finally, we call the Orthodox believers of Bulgaria, who wish to continue to be faithful to the Orthodox Tradition and faith, to remain united with the canonical bishops and the canonical Holy Synod, whose president

is His Beatitude Maxim Patriarch of Bulgaria and Metropolitan of Sofia, who alone is recognized as such by all the Orthodox Churches and remains in communion with them together with the Holy Synod that gathers around him, which alone remains in communion with all the Orthodox Churches. We call them to resist every attempt under any pretense to break up the Body of Christ in Bulgaria.

May the peace of God, which was given to us through the birth of the King of peace, Jesus Christ, our one and only Lord, reign in the hearts of all human beings of good will, whose love towards Him and His Holy Orthodox Church is a love of sacrifice and a source of healings.

“May the God of hope fill you with all joy and peace in believing, so that by the power of the Holy Spirit you may abound in hope” (Rom. 15:13).

February 23, 2001

A fervent suppliant for all before God
† Bartholomew of Constantinople

Протокол № 95

† ВАРТОЛОМЕЙ

ПО БОЖИЯ МИЛОСТ АРХИЕПИСКОП НА КОНСТАНТИНОПОЛ – НОВИЯ РИМ И ВСЕЛЕНСКИ ПАТРИАРХ, НА ЦЯЛОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА, БЛАГОДАТ МИЛОСТ И МИР ОТ РОДИЛИЯ СЕ В ПЛЪТ ЗА СПАСЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИЯ РОД ПРЕДИ ДВЕ ХИЛЯДИ ГОДИНИ ВЪВ ВИТЛЕЕМ ХРИСТОС СПАСИТЕЛ.

„Молим ви, братя ...никой да ви не прельсти по никой начин“ (2 Сол.2:1-3).

Наше смирение и останалите Предстоятели и представители на Православните църкви, които се събрахме в катедрата на Вселенската патриаршия на 24 декември 2000 г., за да завършим тържествата по повод юбилея на 2000 години от рождението на нашия Господ Иисус Христос, с голямо учудване и болка бяхме уведомени от Блаженейшия Патриарх на София и цяла България господин Максим, че решението на Разширения, Надюрисдикционен и Всеправославен събор, който бе свикан в София от 30 септември до 1 октомври 1998 г., не е било спазено от някои епископи и техни последователи, които са изпаднали в греха на разкола и въпреки многократните покани на Св. Синод на Българската православна църква, гореспоменатите не желаят да бъдат в канонично единство и евхаристийно общение с нея, като продължават своите антиканонични дейности. Предвид горното, бихме желали да изясним следното:

1. Разширеният и Надюрисдикционен събор през 1998 г., воден от чувството на любов към отпадналите и имайки за цел постигането на единство на православните в България, приложи до възможно най-голяма степен принципа на „църковна икономия“, за да възстанови лишените от църковен сан епископи в каноничния църковен ред, при условие, че те се поставят в подчинение на Св. Синод на Българската православна църква и приемат дадените им като епископи нови титли и назначения.

С дълбока мъка обаче научихме, че някои от тези епископи са отхвърлили решенията на Всеправославния събор и като негово продължение на Св. Синод на БПЦ и продължават да проявяват непослушание и да пребивават в тежкия грях на разкола. С тези си действия те не само са се поставили извън каноничната Българска православна църква и цялата Православна църква, но не могат и повече да се възползват от особената икономия, която им беше оказана, защото не се съобразиха с условието за завръщане чрез покаяние, което завръщане чрез прилагане на църковна икономия би важало само при изпълнение на това условие.

2. Техните сегашни дейности ние категорично осъждаме и свидетелстваме, че те са противоканонични, разколнически и предизвикват рани на целия български народ, когото те отдалечават от Божествената благодат, тъй като грехът на разкола е тежък, и както казват Светите Отци „този, който разкъсва Църквата, не по-малко зло е сторил от изпадналия в ерес“ (св. Йоан Златоуст) и „нищо не разгневява повече Бога от това да се раздели Църквата“, защото „и кръвта на мъченичеството не може да изкупи този грях“ (Р.Г. 62,85). Даже и тогава, когато има оплаквания от водачите

129

на Църквата, не се разрешава да разкъсваме Църквата, защото това е равно на заколване и разкъсване на Христос, а „който заколва Христос, за коя геена не е достоен?“ (Р.Г. 62,87)

Водени от отеческа любов, сме длъжни да известим това на всички онези, които се свързват с разколниците.

3. Освен това тези епископи и техните последователи са създали едно ново тяло. С подаването на молба за признаването на една нова религиозна общност в съответствие с тълкуванието и определението на Върховния административен съд на България, тези хора явно са избрали да се поставят не само извън Българската православна църква, но и извън цялата Православна църква. След това си действие те по никакъв начин не съставляват част от Православната църква!

4. Ние уважаваме свободата на съвестта и не оспорваме правото на когото и да било да създаде нова религиозна общност в съответствие със законите в България. В същото време тази нова общност не може, според съществуващите норми във всички страни, да носи същото наименование с Българската православна църква, която вече е съществувала и продължава да съществува и до днес, защото иначе ще се предизвика объркване. Освен това, членовете на тази нова религиозна общност нямат никакво право да експлоатират това наименование, което самоволно и незаконно са приели с цел да завладеят собствености на Българската православна църква, защото не се признава правото на откъсналите се да владеят църковните имоти. Това действие е обсолютно неканонично, несправедливо и неморално. Навярно почитаемите ръководители на историческата Българска държава ще вникнат в същността на този проблем и ще направят което е възможно, за да се запази единството на българския народ.

Както се осведомяваме, такова е освен това и желанието на мнозинството от този народ, който остава единен с каноничната Българска църква и признава нейния принос в историята на България.

Ние отново призоваваме всички, които са замесени в създаденото положение, да пристъпят към преразглеждане на позицията си пред Бога и пред възлюбения православен български народ, а така също да направят необходимите лични жертви за установяване на единството, мира и спокойствието в Българската църква. В същото време ние призоваваме православните вярващи в България, които желаят да останат верни на Православното предание и вяра, да останат единни с каноническите си епископи и каноническия Св. Синод, председателстван от Негово Светейшество Българския Патриарх и Софийски митрополит г-н Максим, който единствен е признат за такъв от всички Православни църкви и пребивава в общение с тях, заедно с неговия Св. Синод, който единствен е в общение с всички Православни църкви. Призоваваме ги да се съпротивляват на всякакъв опит, под какъвто и да било претекст, за оправдание за разкъсване на Тялото Христово в България.

Нека Божият мир, който ни бе даден чрез раждането на Княза на мира Иисус Христос, Един и Единствен наш Господ, да се възцари в сърцата на всички люде с добра воля, чиято обич към Него и към Неговата света Православна църква е обич жертвена и източник на изцерения.

„А Бог на надеждата дано ви изпълни с всяка радост и мир във вярата, та чрез силата на Духа Светаго да се преумножава и вашата надежда“ (Рим. 15:13).

ГОРЕЩ ПРЕД БОГА МОЛИТСТВУВАТЕЛ
ПАТРИАРХ НА КОНСТАНТИНОПОЛ
† ВАРТОЛОМЕЙ

Върже с оригинала:

Н-к отдел „Административен“

